იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ს ი ლ ა ბ უ ს ი

სასწავლო კურსის დასახელება – მწერლის ენისა და სტილის საკითხები

სამაგისტრო პროგრამა: *ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლების მეთოდიკა*

ფაკულტეტი: ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა

კათედრა: ქართული ფილოლოგიის

კურსის კოდი: H.2.E.En.11

ლექტორი: სრული პროფესორი ნუნუ გელდიაშვილი

საკონტაქტო ტელეფონი: 7-61-05; მობ.893-14-65-05; თესაუ, Iკორპუსი, I სართული, ქართული ფილოლოგიის კათედრა; ელ. ფოსტა: nunu.geldiashvili@gmail.com

კრედიტების რაოდენობა: 5

კურსის სტატუსი: არჩევითი

კურსი ისწავლება სამაგისტრო საფეხურზე

კურსის ხანგრძლივობა: 15 კვირა – 125 სთ. ა) სააუდიტორიო – 45 სთ. (ლექცია – 15, პრაქტიკული – 30); ბ) დამოუკიდებელი – 80სთ.

კვირაში ჩატარდება 3 სააუდიტორიო შეხვედრა.

დამატებითი საკონსულტაციო საათები: ორშაბათი-11.00-13.00 სთ.

კურსი „მწერლის ენა და სტილი" ითვალისწინებს სალექციო-თეორიულსა და, უპირატესად, პრაქტიკულ სამუშაოს, მწერლის თხზულებათა ენის ნიშანდობლივი მოვლენების გამოვლენას, რა თქმა უნდა, სტუდენტთა ყოველკვირეული საშინაო წერითი დავალებების მიცემითა თუ ზეპირი ვარჯიშით.

სალექციო კურსის მიზანი — კურსის მიზანია მწერლის ენობრივი და სტილური მხარის შესწავლა მათში შემავალი ძირითადი საკითხების გათვალისწინებით. აქედან გამომდინარე, სალექციო კურსის ამოცანებს შეადგენს:

1. მწერლის თხზულებათა ენის ძირითადი ფონეტიკური ლექსიკური და მორფოლოგიური მოვლენების განხილვა-გაანალიზება.
2. სინტაქსური თავისებურებების გამოვლენა.
3. ჟანრობრივად განსხვავებულ ნაწარმოებთა სტილური თვალსაზრისით შესწავლა.

პრერეკვიზიტი: ქართული ენის ზოგადი კურსი

სალექციო კურსის შედეგი: კურსის შესწავლის შედეგად სტუდენტები შეძლებენ გამიჯნონ საერთო ლიტერატურული ენისათვის დამახასიათებელი მოვლენები მწერლის ინდივიდუალური თავისებურებებისაგან; ჩაწვდნენ წარმოჩენილ სირთულეებს და შექმნილი სიძნელეები სწორად გადალახონ.

	ზოგადი კომპეტენციები	**დარგობრივი კომპეტენციები**
ცოდნა და გაცნობიერება.	მეცნიერული აღლოს ჩამოყალიბება;	მწერალთა ინდივიდუალური თვისებურებების გამოვლენა, შეპირისპირება;
ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების უნარი	შეძენილი თეორიული ცოდნის პრაქტიკაში რეალიზება	პრაქტიკულ საქმიანობაში მწერლის ენისა და სტილზე მუშაობის უნარი
სწავლის უნარი	საკუთარი საქმიანობისა და კარიერის დაგეგმვა.	ახალი ინფორმაციის მოძიება და საკუთარი ცოდნის დონის გაღრმავება;
ღირებულებები	გააჩნია პროფესიული პრინციპების დაცვისა და სხვებისადმი გაზიარების უნარი.	ითვალისწინებს და პატივს სცემს სპეციალისტების აზრს, აცნობიერებს ზუსტი და თანადროული მუშაობის აუცილებლობას.

სალექციო კურსის სტრუქტურა

I კვირა

სალექციო თემა –ა/. სილაბუსისა და შეფასების კრიტერიუმების გაცნობა; საგნის არსი და ამოცანები.

ბ/. ზოგადი ცნობები ქართული სალიტერატურო ენის განვითარების პერიოდების შესახებ.

გ/. მწერალთა ენისა და სტილის კვლევა, როგორც ენათმეცნიერების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ამოცანა.

ლიტერატურა:
1. შ. ძიძიგური, მწერლის ენა, თბილისი, 1957 წ. გვ. 106;
2. ე. კოშორიძე, მწერლის ენისა და სტილის საკითხები, გამომცემლობა „მერიდიანი", თბილისი, 2005 წ. გვ. 5-8;
3. ივ. გიგინეიშვილი, სულხან-საბა ორბელიანის ენისათვის, სულხან-საბა ორბელიანი, საიუბილეო კრებული, თბილისი, 1959 წ. გვ. 31

II კვირა

სალექციო თემა – ა/. მწერალების თხზულებათა ენის ბგერითი შედგენილობა და ძირითადი ფონეტიკური თავისებურებები.

ბ/. ავტოგრაფები და მათი მნიშვნელობა.

ლიტერატურა: 1. აკ. შანიძე, ქართული ენის გრამატიკის საფუძვლები, I, თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1973 წ. გვ. 18;

2. ლ. კვაჭაძე, ქართული ენა, ნაწილი I, გამომცემლობა „განათლება", თბილისი, 1981 წ, გვ. 73-78;

3. ე. კოშორიძე, მწერლის ენისა და სტილის საკითხები, გამომცემლობა „მერიდიანი", თბილისი, 2005 წ. გვ.9-50.

III კვირა

სალექციო თემა –ა/. ლექსიკის დახასიათებისათვის მხატვრულ ნაწარმოებში;

ბ/. მორფოლოგიურ თავისებურებებზე დაკვირვების კულტურა –– სახელთა ბრუნებასთან დაკავშირებული საკითხები;

ლიტერატურა: 1. ე. კოშორიძე, მწერლის ენისა და სტილის საკითხები, გამომცემლობა „მერიდიანი", თბილისი, 2005 წ. გვ.53-92.

2. რ. კუსრაშვილი, დ. გურამიშვილის ენის თავისებურებანი, მაცნე, ენისა და ლიტ. სერია, თბილისი, №3, 1980 წ., გვ. 49.

IV კვირა

სალექციო თემა – მორფოლოგიურ თავისებურებებზე დაკვირვების კულტურა – ზედსართავი სახელი, ხარისხის ფორმათა წარმოება (ორგანული და აღწერითი), რიცხვითი სახელი, ნაცვალსახელი.

ლიტერატურა: 1/. ე. კოშორიძე, მწერლის ენისა და სტილის საკითხები, გამომცემლობა „მერიდიანი", თბილისი, 2005 წ. გვ.131-141.

2/. აკ. შანიძე, ქართული ენის გრამატიკის საფუძვლები, თბილისი, 1943 წ. გვ. 143;

3/. ი. იმნაიშვილი, სახელთა ბრუნება და ბრუნვათა ფუნქციები ძველ ქართულში, თბილისი, 1956 წ. გვ. 470;

V კვირა

სალექციო თემა – მორფოლოგიურ თავისებურებებზე დაკვირვების კულტურა–– პირის ნიშნები. ჰ-ჼს პრეფიქსთა განაწილების საკითხი; ზმნისწინი. წმინისწინთა ძველი და ახალი სახეობანი.

ლიტერატურა: 1/.აკ. შანიძე, სუბიექტურ-ობიექტური პრეფიქსი ჰ|ს საშუალ ქართულში, ქართული ენის სტრუქტურისა და ისტორიის საკითხები, I. თბილისი, 1957 წ. გვ. 218;

2/. ლ. კვაჭაძე, ქართული ენა, ნაწ. I, თბილისი. 1981 წ. გვ. 226-229;

3/. ი. ვეშაპიძე, ზმნისწინები ძველ ქართულ ენაში, თბილისი, 1967წ.გვ. 90;

4/. არ. მარტიროსოვი, ზმნისწინების შედგენილობა და მათი პირველადი ფუნქციები ძველ ქართულში, იკე, V, თბილისი, 1953 წ., გვ. 88-91;

VI კვირა

სალექციო თემა – მორფოლოგიურ თავისებურებებზე დაკვირვების კულტურა— მწკრივები და სერიები. ავ-იანი და ამ-იანი ზმნები.

ლიტერატურა: 1/.ზ. სარჯველაძე, ქართ. სალიტერატურო ენის ისტორიის საკითხები, თბილისი, 1975 წ., გვ. 163-164;

2/.ლ.კიკნაძე, პირველი სერიის მწკრივთა წარმოებასთან დაკავშირებული საკითხები, თსუ შრომები, XXX-XXXI, თბილისი, 1947 წ., გვ. 340;

VII კვირა

სალექციო თემა – მწერლის ენის ექსპრესიულობისათვის

ლიტერატურა: 1. ე. კოშორიძე, მწერლის ენისა და სტილის საკითხები, გამომცემლობა „მერიდიანი", თბილისი, 2005 წ. გვ.103-150.

VIII კვირა

სალექციო თემა – ფორმაუცვლელი სიტყვები: ზმნიზედა, თანდებული, კავშირი, ნაწილაკი, ნაწევარი სტილისტიკური დანიშნულებით.

ლიტერატურა: 1/. არ. მარტიროსოვი, თანდებული ქართულში, იკე, 1, თბილისი, 1946 წ., გვ. 312-215;

2/. შ. ძიძიგური, კავშირები ქართულ ენაში, თბილისი, 1969 წ. გვ. 46-49;

3/. ლ. ბარამიძე, ნაწევრისა და ჩვენებითი ნაცვალსახელების ბრუნება საშუალ ქართულში, თსუ შრომები, 164, ენათმეცნიერება, თბ.,1975წ.გვ. 15;

IX კვირა

სალექციო თემა – სახელზმნა (საწყისი, მიმღეობა). მათი სტილისტიკური ფუნქცია მხატვრულ ტექსტებში.

ლიტერატურა: 1/. აკ. შანიძე, ქართული ენის გრამატიკის საფუძვლები, I, თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1973 წ. გვ. 558-565; 567-579;

2/. ლ. კვაჭაძე, ქართული ენა, ნაწილი I, გამომცემლობა „განათლება", თბილისი, 1981 წ, გვ. 295-302;

X კვირა

სალექციო თემა – სინტაქსური თავისებურება – მსაზღვრელ-საზღვრული. მსაზღვრელ-საზღვრულის ბრუნების პარადიგმები. მსაზღვრელ-საზღვრულის შეთანხმება რიცხვში. მსაზღვრელთა ექსპრესიული ფუნქციისათვის.

ლიტერატურა: 1/. ე. კოშორიძე, მწერლის ენისა და სტილის საკითხები, გამომცემლობა „მერიდიანი", თბილისი, 2005 წ. გვ.141-151.

2/.აკ. შანიძე, ქართ. ენის გრამატიკის საფუძვლები, თბ., 1973 წ., გვ. 84-86;

3/.ც. კალაძე, განსაზღვრება ქართულში, ქართველურ ენათა სტრუქტურის საკითხები, თბილისი, 1961 წ. გვ. 76;

4/. ა. კიზირია, საერო მწერლობის ძეგლთა ენის სინტაქსის ზოგიერთი საკითხი, იკე, VI, თბილისი, 1954 წ. გვ. 141-151;

XI კვირა

სალექციო თემა – სტილისტიკური თავისებურება -- „სიბრძნე-სიცრუისა", „მოგზაურობა ებროპაში" და „სწავლანის" სტილური პარალელიზმები. „სწავლანის" ჰიპოტაქსური კონსტრუქციები.

ლიტერატურა: 1/.ქ. ფეიქრიშვილი, ქართ. ენის სინტაქსი, ქუთაისი, 1996 წ. გვ. 294-295.

2/.გრ. კიკნაძე, მეტყველების სტილის საკითხები, თბილისი, 1957 წ. გვ. 1-12;

XII კვირა

სალექციო თემა – განკერძოებულ სიტყვათა და გამოთქმათა სტილისტიკური მხარე.

ლიტერატურა: 1/. ლ. კვაჭაძე, თან. ქართ. ენის სინტაქსი, თბილისი, 1977 წ. გვ. 256-279;

2/.ქ. ფეიქრიშვილი, ქართ. ენის სინტაქსი, ქუთაისი, 1996 წ. გვ. 198-211.

XIII კვირა

სალექციო თემა – სტილისტიკური თავისებურება – შერწყმული წინადადება, როგორც თხრობის მანერის ერთ-ერთი დამახასიათებელი კომპონენტი.

ლიტერატურა: 1/. ლ. კვაჭაძე, თან. ქართ. ენის სინტაქსი, თბილისი, 1977 წ. გვ. 238-241;

2/. ქ. ფეიქრიშვილი, ქართ. ენის სინტაქსი, ქუთაისი, 1996 წ. გვ. 181-182;

3/. ე. კოშორიძე, მწერლის ენისა და სტილის საკითხები, თბილისი, 2005წ

4/. ე. კოშორიძე, მწერლის ენისა და სტილის საკითხები, თბილისი, 2005 წ. გვ. 121-130;

XIV კვირა

სალექციო თემა – სტილისტიკური თავისებურება – მიმღეობური კონსტრუქციები.

ლიტერატურა: 1/. ა. შანიძე, ქართ. ენის გრამატიკის საფუძვლები, თბ.,1973 წ. გვ. 570-572;

2/. ეკ. ოსიძე, მიმღეობის წარმოება ქართულში, თსუ შრომები, 67, თბილისი, 1957 წ. გვ. 194;

XV კვირა

სალექციო თემა – თანამედროვე ქართველ მწერალთა ენობრივ-სტილისტიკური თავისებურებანი.

ლიტერატურა: 1/. გრ. კიკნაძე, მეტყველების სტილის საკითხები, თბ., 1957 წ. გვ. 1-12;

2/. ნ. ლემონჯავა, კონსტანტინე გამსახურდიას ენისა და სტილის საკითხები, თბილისი, 1981 წ. გვ. 52-53;

3/. დ. ჟღენტი, ბესიკის ენა,. თბილისი, 1983 წ. გვ. 156-157;

4/. ე.კოშორიძე, მწერლის ენისა და სტილის საკითხები, თბილისი, 2005 წ. გვ.247-288

სწავლებისა და სწავლის მეთოდები

– გათვალისწინებულია სწავლების შემდეგი მეთოდების გამოყენება: ლექცია, პარაქტიკული, წერითი და ზეპირი გამოკითხვა, საშ. დავალება, პრეზენტაცია.
ამდენად, სწავლება წარიმართება თეორიული და პრაქტიკული მუშაობის შერწყმით, ინტერაქტიურად.

სტუდენტთა ცოდნის შეფასების სისტემა და კრიტერიუმები – სტუდენტი საბოლოოდ შეფასდება სემესტრის დასასრულს მაქსიმუმ 100 ქულიანი სისტემით.

გათვალისწინებული იქნება შემდეგი კომპონენტები :

I. შუალედური შეფასება —– მაქსიმუმ 60 ქულა, აქედან:

ა/. **ორი შუალედური წერა** —– მაქსიმუმ **30** ქულა, თითოეული მაქსიმუმ **15** ქულა (VIII, XIII კვირა). სტუდენტებს საწერად მიეცემა ერთი თეორიული (მაქსიმუმ 10 ქულა) და ერთი პრაქტიკული ხასიათის (მაქსიმუმ 5 ქულა) დავალება.

შუალედური წერის შეფასების კრიტერიუმები:

1. **დავალება — თეორიული საკითხი (მაქსიმუმ 10 ქულა) აქედან:**

- საკითხის ადეკვატურად გაგება და გააზრება — 4 ქულა;
- ნაშრომის აგება დაარგუმენტირება-ციტირება— 4 ქულა;
- წერითი მეტყველების კულტურა (ორთოგრაფია, სინტაქსი, სტილი, პუნქტუაცია) მხოლოდ 4 შეცდომა —— 2 ქულა;

დაშვებულია 5-დან 10 ----- მდე შეცდომა

10-ზე მეტი შეცდომა ———— 0 ქულა

2. **დავალება –– პრაქტიკული საკითხი (მაქსიმუმ 5 ქულა) აქედან:**

- დავალების ადეკვატურად და ზუსტად შესრულება—3 ქულა;
- ნაწილობრივ ადეკვატურობა, თუმცა სიზუსტე – 2 ქულა;
- ნაწილობრივ ადეკვატურობა და ორიოდე უზუსტობა–1 ქულა;
- არაადეკვატურობა და სამ უზუსტობაზე მეტი ––– 0 ქულა.
- წერითი მეტყველების კულტურა – 2 ქულა;
- არაა დაცული წერითი მეტყველების კულტურა–––– 0 ქულა.

ბ/. ზეპირი სააუდიტორიო აქტივობები – მაქსიმუმ **20** ქულა **(4X5ქულა);** ამ კომპონენტის პირველი და მეორე შეფასება – მაქსიმუმ 10 ქულა დაიწერება არა უგვიანეს შესაბამისი სემესტრის მე-8 კვირისა და შეფასების თარიღთან ერთად დაფიქსირდება შუალედური შეფასების უწყისში მათი გამოცხადებიდან არა უგვიანეს 3 სამუშაო დღისა და გადაეცემა ფაკულტეტის დეკანატს.

პრეზენტაცია ძირითადად შეფასდება შემდეგი სქემის მიხედვით:

- თემის წარმოდგენა (მიზანთან შესაბამისობა) ;
- მსჯელობის ლოგიკური განვითარება და რიტორიკის კულტურა;
- არგუმენტაცია და ვიზუალური მასალა;
- კითხვებზე პასუხი/დებატის ხელოვნება და აუდიტორიასთან ურთიერთობა;
- პრეზენტაციის კულტურა

საპრეზენტაციო თემის შერჩევისას გათვალისწინებული იქნება სტუდენტის სურვილი.

გ/. საშინაო დავალება/რეფერატი –– მაქსიმუმ 10 ქულა,

შეფასების კრიტერიუმები:

- ადეკვატურობა და სრულყოფილება ––––– 3 ქულა;
- ლოგიკურობა და თანამიმდევრულობა –––––– 2 ქულა;
- დამოუკიდებელი აზროვნება (ინდივიდუალიზმი) ––– 3 ქულა;
- წერითი მეტყველების კულტურა ––––––– 2 ქულა.

II. დასკვნითი გამოცდა ––– მაქსიმუმ 40 ქულა (ზეპირი)

დასკვნით, შემაჯამებელ გამოცდაზე გასვლის უფლება ეძლევა სტუდენტს იმ შემთხვევაში, თუ შუალედური შეფასება შეადგენს მინიმუმ 11 ქულას. მან უნდა გამოამჟღავნოს სემესტრის განმავლობაში შესწავლილი თეორიული და პრაქტიკული მასალის შესაბამისი ცოდნა.

კრედიტი მიენიჭება სტუდენტს მინიმუმ **51** ქულის დაგროვების შემთხვევაში და უფლება ეძლევა, თავად გადაწყვიტოს საბოლოო გამოცდაზე გასვლის საკითხი.

მოთხოვნები – ა/. ქცევა – თავშეკავებულობა, კორექტულობა, საკუთარი
აზრის მისაღებ ფორმაში ჩამოყალიბება;

ბ/. კატეგორიულად აკრძალულია გადაწერა და პლაგიატობა – საშინაო დავალებები – 0 ქულა,
შუალედური წერა – 0 ქულა
საბოლოო გამოცდა – 0 ქულა.

ძირითადი ლიტერატურა:

1. ალ. გვენცაძე, ზოგადი სტილისტიკის საფუძვლები, გამომცემლობა „განათლება", თბილისი, 1974 წ. **П-419-420;**
2. ე.კოშორიძე, მწერლის ენისა და სტილის საკითხები, გამომცემლობა „მერიდიანი", თბილისი, 2005 წ. (ლექტორის პირადი ბიბლიოთეკა).

დამატებითი ლიტერატურა:

1. ლ. კვაჭაძე, ქართული ენა, ნაწილი I, გამომცემლობა „განათლება", თბილისი, 1981 წ. **2/21515-21564;**
2. ა. არაბული, ქართული მეტყველების კულტურა, გამომც. „უნივერსალი", თბილისი, 2004 წ. **1/18061-18075;**